

- M.8.5.1.1.** Bir olaya ait olası durumları belirler.
- M.8.5.1.2.** "Daha fazla", "eşit", "daha az" olasılıklı olayları ayırt eder, örnek verir.
- M.8.5.1.3.** Eşit şansa sahip olan olaylarda her bir çıktının olasılık değerinin eşit olduğunu ve bu değerinin $1/n$ olduğunu açıklar.
- M.8.5.1.4.** Olasılık değerinin 0 ile 1 arasında (0 ve 1 dâhil) olduğunu anlar.
- M.8.5.1.5.** Basit bir olayın olma olasılığını hesaplar.

BASİT OLAYLARIN OLMA OLASILIĞI

ALTIN BEYİN

OLASILIKTA KAVRAMLAR

"DENİZLİ" kelimesinin her bir harfini aynı özelliklere sahip kağıt parçalarına yazarak bir kutuya atalım.
Çekilen kağıttaki harfin "E" harfi olma olasılığı nedir?

DENEY: Bir olayın sonucunun ne olacağını görmek için yapılan işleme deney denir. (Eş özelliklere sahip kağıtlar üzerine yazılmış olan harflerden birinin seçilmesi.)

ÇIKTI: Bir deneyde elde edilebilecek sonuçların her birine çıktı denir. (Olayın çıktıları D, E, N, İ, Z, L dir.)

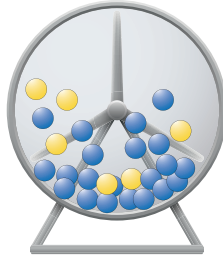
ÖRNEK UZAY: Bir deneyde olabilir tüm sonuçların oluşturduğu kümeye örnek uzay denir. ($\Omega = \{D, E, N, İ, Z, L, İ\}$, $s(\Omega) = 7$ yani kutudaki toplam kağıt sayısıdır.)

OLAY: Örnek uzayın elemanlarının her birine olay denir. (Kutudan E harfinin çekilmesi $s(E) = 1$)

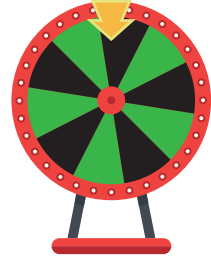
DAHA FAZLA VE DAHA AZ OLASILIK

Yukarıdaki çark döndürüldüğünde kırmızı renk gelme olasılığı **daha azdır**.

Yukarıdaki toplar döndürüldüğünde rastgele çıkan bir topun mavi olma olasılığı **daha fazladır**.

Yukarıdaki çark döndürüldüğünde siyah gelme olasılığı yeşil gelme olasılığına **eşittir**.

EŞ OLASILIKLI OLAYLAR

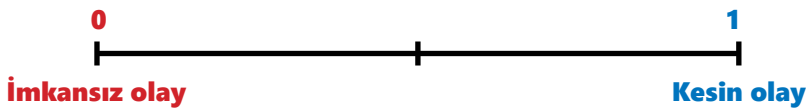

Bir madeni para atıldığında paranın üst yüzüne yazı gelme olasılığı ile tura gelme olasılığı bir birine eşit ve eş olasılıklıdır. Herbirinin olma olasılığı $1/2$ dir.

Standart bir zar atıldığında zarın üst yüzüne 1 gelme olasılığı ile 2,3,4,5 ve 6 gelme olasılıkları birbirine eşittir. Her bir sayının gelme olasılığı $1/6$ dir.

OLASILIK DEĞERİ

Bir olayın gerçekleşme olasılığı 1'den büyük olamaz.

Bir A olayının gerçekleşme olasılığı $O(A)$ ise $0 \leq O(A) \leq 1$ olur.

Yapılan bir deneyde A olayının olma olasılığı $O(A)$ veya $P(A)$ ile gösterilir.

$$O(A) = P(A) = \frac{s(A)}{s(\bar{O})} \quad \frac{\text{İstenen durumların sayısı}}{\text{Tüm durumların sayısı}}$$

Bir zar havaya atılıyor. Zarın üst yüzüne 5'ten küçük bir sayı gelme olasılığını hesaplayalım.

Örnek uzay yani zarı havaya attığımızda gelebilecek tüm durumlar

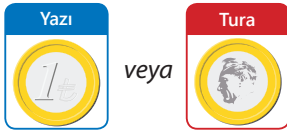
$$\bar{O} = \{1,2,3,4,5,6\}, s(\bar{O}) = 6$$

Zarın üst yüzüne 5'ten küçük bir sayı gelme olayı A olsun.

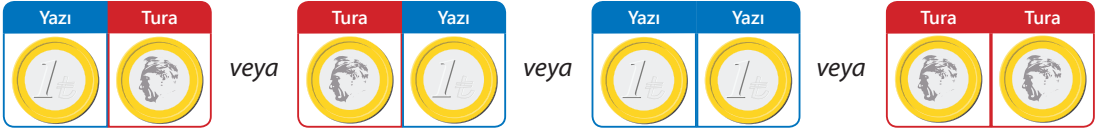
$$A = \{1,2,3,4\}, s(A) = 4$$

$$O(A) = \frac{s(A)}{s(\bar{O})} = \frac{4}{6} = \frac{2}{3}$$

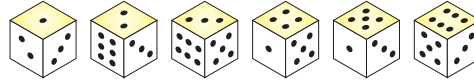
1 tane madeni para atıldığında **yazı** veya **tura** gelebilir.

2 tane madeni para atıldığında **olası tüm durumlar**.

1 tane zar atıldığında zarın üst yüzüne gelebilecek rakamlar 1,2,3,4,5,6'dır.

2 tane zar atıldığında zarın üst yüzüne gelebilecek **olası tüm durumlar**.

	1,1	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	
	2,1	2,2	2,3	2,4	2,5	2,6	
	3,1	3,2	3,3	3,4	3,5	3,6	
	4,1	4,2	4,3	4,4	4,5	4,6	
	5,1	5,2	5,3	5,4	5,5	5,6	
	6,1	6,2	6,3	6,4	6,5	6,6	

2 tane zar aynı anda atıldığında toplam 36 farklı durum meydana gelir.

$$\begin{array}{c} \text{1. Zar} \quad \text{2. Zar} \\ 6 \times 6 = 36 \end{array}$$

3 tane zar aynı anda atılırsa toplam 216 farklı durum meydana gelir.

$$\begin{array}{c} \text{1. Zar} \quad \text{2. Zar} \quad \text{3. Zar} \\ 6 \times 6 \times 6 = 216 \end{array}$$

Bir A olayının gerçekleşme olasılığı $O(A)$ ve gerçekleşmeme olasılığı $O(A')$ ile gösterilir. Bir A olayının gerçekleşme olasılığı ile gerçekleşmeme olasılığının toplamı 1'dir.

$$O(A) + O(A') = 1$$